

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 8
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สิงหาคม 2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่าง พิจิตร ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหาความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินพิจิตร

สิงหาคม 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-1
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ. 2537-2566	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ. 2566	2-10
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ. 2565	2-11
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ. 2567	2-13
3-1	สมบัติที่ดิน ตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก	3-8
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภท การใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของที่ดิน ตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก	6-5
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2568-2572	7-5
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-6
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-7

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก	2-2
2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดพิษณุโลก	2-5
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก	2-9
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก	3-13
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก	4-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก	6-7
7-1	การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก	7-4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน...

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของการประเมินการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

- 1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล
- 1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน
- 1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

- 1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567
- 1.4.2 สถานที่ ตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่างทอง จังหวัดพิษณุโลก

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากร ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสภาพของทรัพยากรของตำบล

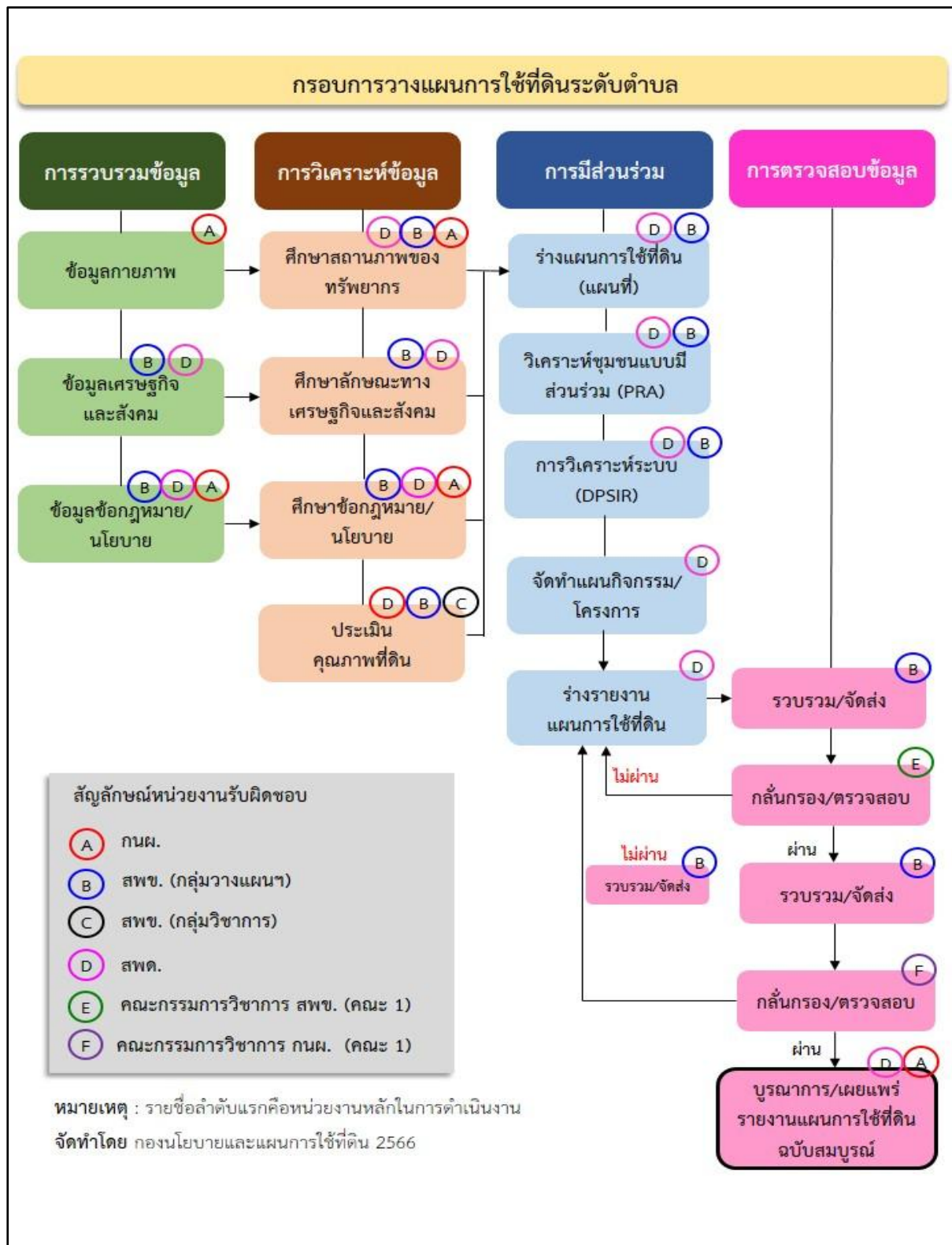
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล แสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“ตำบลน่าอยู่มุ่งสู่การศึกษาพัฒนาเศรษฐกิจภูมิคุ้มกันสังคมไม่มีความเหลื่อมล้ำ” (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง 2567)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ระยะทางห่างจากอำเภอวังทอง 40 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดพิษณุโลก 60 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 204,075 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอชาติตระการและอำเภอวัดโบสถ์
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลแก่งโสภาและตำบลวังนกแอ่น
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อำเภอนครไทย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อำเภอเมืองพิษณุโลก

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 27 หมู่บ้าน ดังนี้

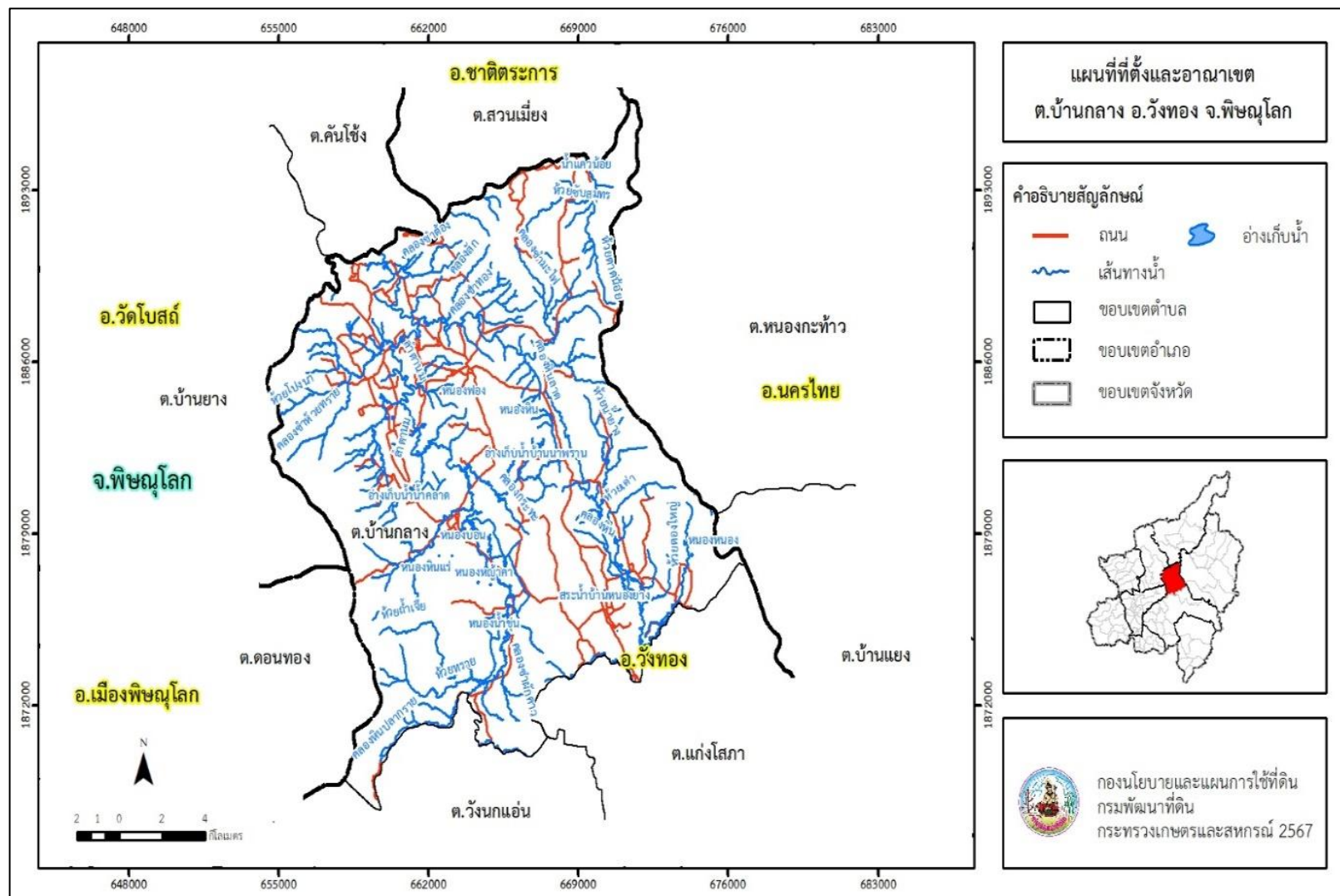
1. หมู่ที่ 1	บ้านหนองปรือ	15. หมู่ที่ 15	บ้านเขาชี
2. หมู่ที่ 2	บ้านกลาง	16. หมู่ที่ 16	บ้านชำดอง
3. หมู่ที่ 3	บ้านน้ำริน	17. หมู่ที่ 17	บ้านตานม
4. หมู่ที่ 4	บ้านเนินสว่าง	18. หมู่ที่ 18	บ้านทรัพย์คลองกลาง
5. หมู่ที่ 5	บ้านนาพราน	19. หมู่ที่ 19	บ้านนาเหนือ
6. หมู่ที่ 6	บ้านใหม่ชัยเจริญ	20. หมู่ที่ 20	บ้านทรัพย์สมบูรณ์
7. หมู่ที่ 7	บ้านน้ำยาง	21. หมู่ที่ 21	บ้านสะพานสาม
8. หมู่ที่ 8	บ้านหินประกาย	22. หมู่ที่ 22	บ้านเนินพัฒนา
9. หมู่ที่ 9	บ้านชุมแสง	23. หมู่ที่ 23	บ้านไพรงาม
10. หมู่ที่ 10	บ้านชำหวาย	24. หมู่ที่ 24	บ้านใหม่ชัยมงคล
11. หมู่ที่ 11	บ้านใหม่พนมทอง	25. หมู่ที่ 25	บ้านน้ำรินสอง
12. หมู่ที่ 12	บ้านทุ่งเอียง	26. หมู่ที่ 26	บ้านใหม่ชำเตย
13. หมู่ที่ 13	บ้านชำทองพัฒนา	27. หมู่ที่ 27	บ้านปลายนา
14. หมู่ที่ 14	บ้านป่าขนุน		

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลอนชัน เนินเขา และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่เขา มีลำน้ำ ลำห้วย ไหลผ่านที่สำคัญ เช่น น้ำแควน้อย ลำตานม ห้วยช้างพลาด ห้วยชัยสมุทร ห้วยชะกะบก ห้วยชำดอง ห้วยชำดาด ห้วยชำริน ห้วยตองใหญ่ ห้วยดาด

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) พบว่า ตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่างท่ง จังหวัดพิจิตร มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 37.5 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 18.2 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,180.6 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 123 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 215.1 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 19 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดพิจิตร ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝน ได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนเมษายนถึงปลายเดือนตุลาคม

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงต้นเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนตุลาคม ถึงต้นเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

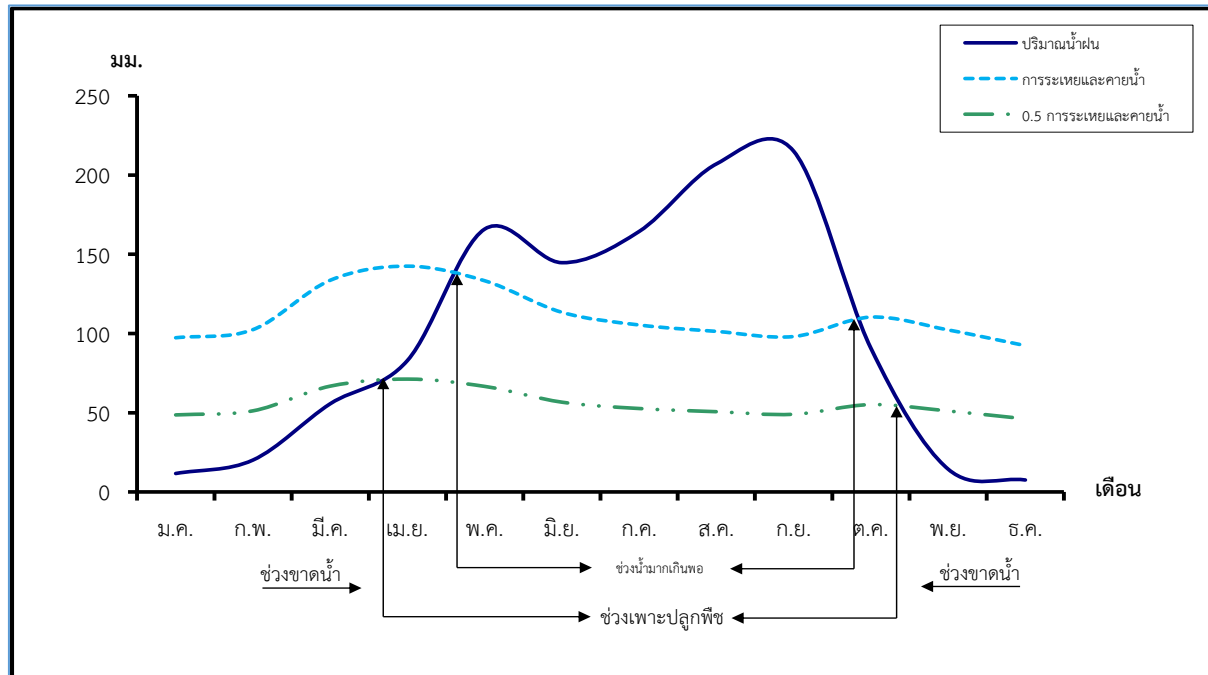

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ. 2537-2566

เดือน	อุณหภูมิ (ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันที่ฝนตก	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ¹	ปริมาณฝนใช้การ ¹
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ม.ค.	18.2	32.7	24.7	66	11.7	2	97.3	11.5
ก.พ.	20.1	34.8	26.7	64	20.2	2	102.5	19.5
มี.ค.	22.8	36.8	29.0	64	55.7	5	133.6	50.7
เม.ย.	24.6	37.5	30.0	68	83.0	9	142.5	72.0
พ.ค.	25.0	35.5	29.2	77	165.9	16	133.3	121.9
มิ.ย.	24.8	34.3	28.8	79	144.7	16	113.4	111.2
ก.ค.	24.4	32.9	28.0	82	164.4	18	105.4	121.2
ส.ค.	23.5	32.5	27.6	84	207.0	21	101.4	138.4
ก.ย.	23.4	32.6	27.4	85	215.1	19	98.1	141.1
ต.ค.	23.3	32.9	27.3	80	90.8	11	110.4	77.6
พ.ย.	21.2	33	26.4	72	14.5	3	102.3	14.2
ธ.ค.	18.6	31.9	24.6	67	7.6	1	92.4	7.5
เฉลี่ย	22.5	34	27.5	74	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,180.6	123	1,332.50	886.8

หมายเหตุ : ¹จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดพิษณุโลก

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567) พบว่า สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่างทอง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 6,723 ไร่ หรือร้อยละ 3.27 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรมมีเนื้อที่ 137,157 ไร่ หรือร้อยละ 66.78 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 18,379 ไร่ หรือร้อยละ 8.94 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาข้าว+ข้าวโพด นาไร่
- 2) ไร่ มีเนื้อที่ 47,982 ไร่ หรือร้อยละ 23.36 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพด อ้อย
- 3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 61,872 ไร่ หรือร้อยละ 30.14 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน สัก
- 4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 8,906 ไร่ หรือร้อยละ 4.33 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ มะม่วง มะขาม ลำไย
- 5) พืชสวน มีเนื้อที่ 5 ไร่ ได้แก่ พืชผัก
- 6) พืชไร่เลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 13 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 54,331 ไร่ หรือร้อยละ 26.46 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบสมบูรณ์ ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู ป่าปลูกสมบูรณ์

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,567 ไร่ หรือร้อยละ 0.77 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 5,559 ไร่ หรือร้อยละ 2.72 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม พื้นที่ถม

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่างทอง จังหวัดพิษณุโลก

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	6,723	3.27
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	5,921	2.88
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	526	0.26
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	56	0.03
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	213	0.10
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	4	ns
U605	สถานีบริการน้ำมัน	3	ns
A	พื้นที่เกษตรกรรม	137,157	66.78
A100	นาร้าง	10	ns
A101	นาข้าว	17,646	8.59
A101+A202	นาข้าว+ข้าวโพด	723	0.35
A200	ไร่ร้าง	220	0.11
A201	พืชไร่ผสม	4	ns
A202	ข้าวโพด	3,950	1.92
A202/A204	ข้าวโพด/มันสำปะหลัง	1,485	0.72
A203	อ้อย	2,697	1.31
A204	มันสำปะหลัง	38,123	18.57
A205	สับปะรด	896	0.44
A205/A302	สับปะรด/ยางพารา	580	0.28
A205/A303	สับปะรด/ปาล์มน้ำมัน	20	0.01
A205/A407	สับปะรด/มะม่วง	7	ns

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	559	0.27
A302	ยางพารา	57,540	28.02
A302/A312	ยางพารา/กาแฟ	11	0.01
A302/A413	ยางพารา/ลำไย	8	ns
A303	ปาล์มน้ำมัน	1,575	0.77
A304	ยูคาลิปตัส	699	0.34
A304/A305	ยูคาลิปตัส/สัก	15	0.01
A305	สัก	1,435	0.70
A315	ไผ่ปลูกเพื่อการค้า	30	0.02
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	90	0.04
A401	ไม้ผลผสม	119	0.06
A402	ส้ม	182	0.09
A403	ทุเรียน	8	ns
A404	เงาะ	16	0.01
A407	มะม่วง	7,566	3.69
A407/A411	มะม่วง/กล้วย	18	0.01
A407/A412	มะม่วง/มะขาม	41	0.02
A407/A413	มะม่วง/ลำไย	31	0.02
A407/A429	มะม่วง/มะปราง มะยงชิด	4	ns
A409	พุทรา	5	ns
A411	กล้วย	37	0.02
A412	มะขาม	485	0.24
A412/A413	มะขาม/ลำไย	15	0.01
A413	ลำไย	214	0.10
A417	กระท้อน	9	ns
A422	มะนาว	9	ns
A426	แก้วมังกร	7	ns
A429	มะปราง มะยงชิด	50	0.02
A502	พืชผัก	5	ns
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	13	0.01

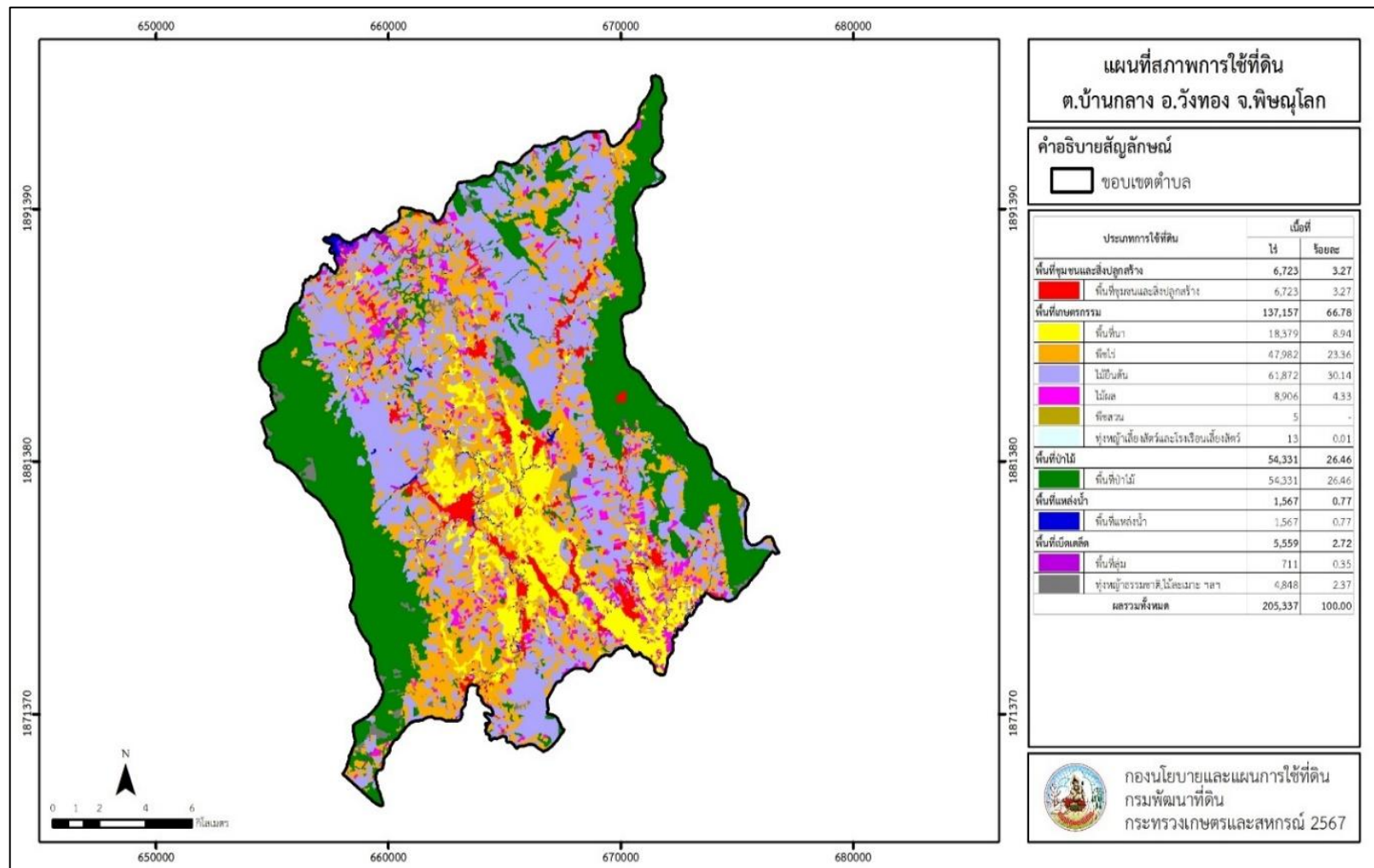
ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
F	พื้นที่ป่าไม้	54,331	26.46
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	6,066	2.95
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	47,983	23.37
F501	ป่าปลูกสมบูรณ์	282	0.14
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	5,559	2.72
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	32	0.02
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	4,610	2.25
M201	พื้นที่ลุ่ม	711	0.35
M304	บ่อดิน	55	0.03
M405	พื้นที่ถล่ม	112	0.05
M701	ที่ทิ้งขยะ	39	0.02
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,567	0.77
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	657	0.32
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	69	0.03
W201	อ่างเก็บน้ำ	422	0.21
W202	บ่อน้ำในไร่นา	381	0.19
W203	คลองชลประทาน	38	0.02
ผลรวมทั้งหมด		205,337	100.00

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี พ.ศ. 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลบ้านกลาง มีประชากรรวม 20,145 คน แยกเป็นชาย 10,130 คน เป็นหญิง 10,015 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 61.32 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 7,048 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 3,462 ครัวเรือน หรือร้อยละ 49.12 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 3,586 ครัวเรือน หรือร้อยละ 50.88 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่าง จังหวัดพิจิตร ปี พ.ศ. 2566

ตำบล/หมู่บ้าน		จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
			ชาย	หญิง	รวม
ตำบลบ้านกลาง		7,048	10,130	10,015	20,145
หมู่ที่ 1	หนองปรือ	453	498	555	1,053
หมู่ที่ 2	กลาง	141	232	229	461
หมู่ที่ 3	น้ำริน	436	583	560	1,143
หมู่ที่ 4	เนินสว่าง	507	724	702	1,426
หมู่ที่ 5	นาพราน	207	268	246	514
หมู่ที่ 6	ใหม่ชัยเจริญ	414	467	445	912
หมู่ที่ 7	น้ำยาง	374	579	538	1,117
หมู่ที่ 8	หินประกาย	370	577	563	1,140
หมู่ที่ 9	ชุมแสง	182	359	366	725
หมู่ที่ 10	ชำหวาย	284	372	336	708
หมู่ที่ 11	ใหม่พนมทอง	287	360	335	695
หมู่ที่ 12	ทุ่งเอี้ยง	188	277	270	547
หมู่ที่ 13	ชำทองพัฒนา	256	262	245	507
หมู่ที่ 14	ป่าขนุน	308	419	421	840
หมู่ที่ 15	เขาชี	158	205	212	417
หมู่ที่ 16	ชำดอง	278	387	331	718
หมู่ที่ 17	ตานม	199	324	355	679
หมู่ที่ 18	ทรัพย์คลองกลาง	172	249	273	522
หมู่ที่ 19	นาเหนือ	243	408	412	820

ตารางที่ 2-3 (ต่อ)

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
หมู่ที่ 20 ทรัพย์สมบูรณ์	239	476	470	946
หมู่ที่ 21 สะพานสาม	125	174	184	358
หมู่ที่ 22 เนินพัฒนา	185	321	318	639
หมู่ที่ 23 ไทรงาม	218	318	343	661
หมู่ที่ 24 ใหม่ชัยมงคล	307	408	409	817
หมู่ที่ 25 น้ำรินสอง	170	302	298	600
หมู่ที่ 26 ใหม่ชำเตย	171	318	323	641
หมู่ที่ 27 ปลายนา	176	263	276	539

ที่มา: กรมการปกครอง (2566)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่าง จังหวัดพิจิตร ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	7,048	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่เข้าขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	3,462	49.12
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียน	3,586	50.88

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2566)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่าง จังหวัดพิจิตร มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 205,337 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 7,048 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 29.13 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 137,157 ไร่ หรือร้อยละ 66.78 ของเนื้อที่ทั้งหมด และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 39.62 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่างทอง จังหวัดพิษณุโลก ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 3,462 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกยางพารา มันสำปะหลัง ข้าว และมะม่วง ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2567 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 188,680 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 75,689 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 90,537 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 36,319 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 98,143 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 39,370 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่าง จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่าง จังหวัดพิษณุโลก ปี 2567

ตำบล/หมู่บ้าน		แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
		อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลบ้านกลาง		127,700	29,468	19,103	12,409	188,680	75,689	90,537	36,319
หมู่ที่ 1	หนองปรือ	104,720	20,597	19,279	3,856	148,453	55,877	117,624	44,273
หมู่ที่ 2	กลาง	385,825	171,466	85,320	63,388	706,000	273,376	64,146	24,838
หมู่ที่ 3	น้ำริน	95,386	31,867	20,096	10,476	157,825	50,480	85,794	27,441
หมู่ที่ 4	เนินสว่าง	56,643	22,028	19,825	18,074	116,570	56,392	119,135	57,633
หมู่ที่ 5	นาพรวน	118,667	12,524	18,667	10,576	160,433	57,298	137,381	49,065
หมู่ที่ 6	ใหม่ชัยเจริญ	143,260	33,284	7,832	2,549	186,926	73,768	63,819	25,185
หมู่ที่ 7	น้ำยาง	173,125	14,266	10,574	5,753	203,719	97,238	122,503	58,472
หมู่ที่ 8	หินประกาย	70,611	3,931	5,570	2,172	82,284	47,739	20,591	11,946
หมู่ที่ 9	ชุมแสง	55,269	34,357	25,128	18,472	133,226	43,728	86,564	28,413
หมู่ที่ 10	ข้าหวาย	333,699	81,815	20,147	8,701	444,362	172,087	75,641	29,293
หมู่ที่ 11	ใหม่พนมทอง	107,829	23,192	18,368	10,982	160,371	61,885	94,031	36,285
หมู่ที่ 12	ทุ่งเอี้ยง	123,974	20,367	10,323	7,826	162,490	70,846	75,881	33,084
หมู่ที่ 13	ข้าทองพัฒนา	181,453	11,853	13,251	3,511	210,066	86,391	99,074	40,745
หมู่ที่ 14	ป่าขุน	75,766	25,702	15,545	13,359	130,373	54,856	86,388	36,349
หมู่ที่ 15	เขาซี	40,382	22,676	21,275	34,824	119,157	55,498	76,078	35,434
หมู่ที่ 16	ข้าต้อง	153,157	47,323	14,927	14,874	230,280	173,499	83,048	62,571
หมู่ที่ 17	ตานม	116,838	42,772	21,676	9,985	191,272	98,534	49,324	25,409
หมู่ที่ 18	ทรัพย์คลองกลาง	110,654	4,669	7,602	2,626	125,551	55,565	62,165	27,512
หมู่ที่ 19	นาเหนือ	119,845	27,723	25,252	22,014	194,834	70,536	117,487	42,534

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่างทอง จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 2-5 (ต่อ)

ตำบล/หมู่บ้าน		แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
		อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
หมู่ที่ 20	ทรัพย์สมบูรณ์	113,878	22,189	23,727	8,632	168,426	58,241	104,850	36,257
หมู่ที่ 21	สะพานสาม	110,973	28,176	15,051	8,808	163,008	58,273	130,323	46,589
หมู่ที่ 22	เนินพัฒนา	99,138	45,807	48,703	52,634	246,283	79,182	144,759	46,541
หมู่ที่ 23	ไทรงาม	103,410	20,990	17,148	2,363	143,910	57,237	119,400	47,489
หมู่ที่ 24	ใหม่ชัยมงคล	160,600	3,378	8,489	596	173,064	61,675	47,073	16,775
หมู่ที่ 25	น้ำรินสอง	108,191	39,056	23,241	3,809	174,297	59,127	105,225	35,696
หมู่ที่ 26	ใหม่ชำเตย	178,200	17,510	18,500	12,100	226,310	53,883	73,347	17,463
หมู่ที่ 27	ปลายนา	164,696	20,783	9,983	2,404	197,865	89,585	72,430	32,793

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่าง จังหวัดพิจิตร ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ ได้แก่

(1) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาน้อย-เขาประดู่ เนื้อที่ 13,328 ไร่

(2) เขตพื้นที่เตรียมการการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติแก่งเจ็ดแคว เนื้อที่ 18,235 ไร่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

(1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 45,998 ไร่

(2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 144,363 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 9,019 ไร่

2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 9,280 ไร่

3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 36,163 ไร่

4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 72,406 ไร่

5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 78,469 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลบ้านกลาง มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,359.6 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลบ้านกลาง มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

1) แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองกระโดน คลองกระทะ คลองชำต้อง คลองชำทอง คลองชำผักขาว คลองชำมะไฟ คลองชำห้วยทราย คลองม่วงหอม คลองรังนก คลองสัก คลองห้วยทอง คลองหิน คลองหินปลากราย คลองหินลาด น้ำแควน้อย ลำตานม สระน้ำบ้านหนองยาง หนองตะเคียน หนองน้ำซุ่น หนองบอน หนองฟอง หนองยาง หนองหญ้าคา หนองหนอง หนองหิน หนองหินแร่หนองหุ้ง ห้วยช้างพลาด ห้วยซบสมุทร ห้วยชำกะบาก ห้วยชำต้อง ห้วยชำตาด ห้วยชำริน ห้วยตองใหญ่ ห้วยตาด ห้วยตาดน้อย ห้วยเต่า ห้วยถ้ำเจีย ห้วยทราย ห้วยน้ำยาง ห้วยน้ำริน ห้วยโป่งนา ห้วยไผ่ ห้วยแล้ว ห้วยหินฝน และห้วยหินหุด

2) แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำน้ำคลาด อ่างเก็บน้ำบ้านนาพราน

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลบ้านกลาง มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 39 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่าง จังหวัดพิจิตร พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 67 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 3 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 1 หน่วยแผนที่ดิน คือ หน่วยแผนที่ดิน Cpa-fsi-sic1A ดินชุ่มแฉะที่เป็นดินทราย แบ่งละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 12,451 ไร่ หรือร้อยละ 6.06 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 66 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,fl-1A ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,085 ไร่ หรือร้อยละ 0.53 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-s1B ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,661 ไร่ หรือร้อยละ 1.78 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Chp-s1A ชุดดินชุมพลบุรี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,085 ไร่ หรือร้อยละ 0.53 ของเนื้อที่ตำบล

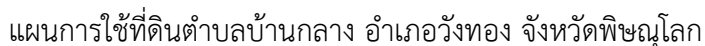
4) หน่วยแผนที่ดิน Ckr-s1A ชุดดินจักราช มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,944 ไร่ หรือร้อยละ 1.92 ของเนื้อที่ตำบล

- 5) หน่วยแผนที่ดิน Ckr-slB ชุดดินจากราช มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,674 ไร่ หรือร้อยละ 0.82 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Ckr-fl-sIA ดินจากราชที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,426 ไร่ หรือร้อยละ 0.69 ของเนื้อที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Ckr-fl-slB ดินจากราชที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,977 ไร่ หรือร้อยละ 0.96 ของเนื้อที่ตำบล
- 8) หน่วยแผนที่ดิน Ckr-gm-sIA ดินจากราชที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 731 ไร่ หรือร้อยละ 0.36 ของเนื้อที่ตำบล
- 9) หน่วยแผนที่ดิน Ds-md,br-slC ดินด้านซ้ายที่เป็นดินลิกปานกลางและเป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 683 ไร่ หรือร้อยละ 0.33 ของเนื้อที่ตำบล
- 10) หน่วยแผนที่ดิน Ds-br-slB ดินด้านซ้ายที่เป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 474 ไร่ หรือร้อยละ 0.23 ของเนื้อที่ตำบล
- 11) หน่วยแผนที่ดิน Ds-br-slC ดินด้านซ้ายที่เป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 216 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 ของเนื้อที่ตำบล
- 12) หน่วยแผนที่ดิน Ds-br-slD ดินด้านซ้ายที่เป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 189 ไร่ หรือร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล
- 13) หน่วยแผนที่ดิน Ds-br-slE ดินด้านซ้ายที่เป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 888 ไร่ หรือร้อยละ 0.43 ของเนื้อที่ตำบล
- 14) หน่วยแผนที่ดิน Kmr-fsi-sIA ดินเขมราฐที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 8,231 ไร่ หรือร้อยละ 4.01 ของเนื้อที่ตำบล
- 15) หน่วยแผนที่ดิน Png-d,col,br-slB ดินโพรงงามที่เป็นดินลิก เป็นดินร่วนหยาบ และเป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 898 ไร่ หรือร้อยละ 0.44 ของเนื้อที่ตำบล
- 16) หน่วยแผนที่ดิน Png-d,br-sIA ดินโพรงงามที่เป็นดินลิกและเป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 124 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล
- 17) หน่วยแผนที่ดิน Png-d,br-slB ดินโพรงงามที่เป็นดินลิกและเป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,791 ไร่ หรือร้อยละ 1.85 ของเนื้อที่ตำบล
- 18) หน่วยแผนที่ดิน Png-vd,mw-slB ดินโพรงงามที่เป็นดินลิกมากและมีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,568 ไร่ หรือร้อยละ 1.25 ของเนื้อที่ตำบล
- 19) หน่วยแผนที่ดิน Png-vd,br-clB ดินโพรงงามที่เป็นดินลิกมากและเป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,397 ไร่ หรือร้อยละ 0.68 ของเนื้อที่ตำบล

- 20) หน่วยแผนที่ดิน Png-vd,br-sLB ดินโพนงามที่เป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,623 ไร่ หรือร้อยละ 0.79 ของเนื้อที่ตำบล
- 21) หน่วยแผนที่ดิน Png-vd,br-sLC ดินโพนงามที่เป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,490 ไร่ หรือร้อยละ 0.73 ของเนื้อที่ตำบล
- 22) หน่วยแผนที่ดิน Png-mw-sLA ดินโพนงามที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 228 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 ของเนื้อที่ตำบล
- 23) หน่วยแผนที่ดิน Png-mw-sLB ดินโพนงามที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 331 ไร่ หรือร้อยละ 0.16 ของเนื้อที่ตำบล
- 24) หน่วยแผนที่ดิน Png-br-sLB ดินโพนงามที่เป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 9,929 ไร่ หรือร้อยละ 4.84 ของเนื้อที่ตำบล
- 25) หน่วยแผนที่ดิน Png-br-sLC ดินโพนงามที่เป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,820 ไร่ หรือร้อยละ 1.86 ของเนื้อที่ตำบล
- 26) หน่วยแผนที่ดิน Png-br-sLD ดินโพนงามที่เป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 9,181 ไร่ หรือร้อยละ 4.47 ของเนื้อที่ตำบล
- 27) หน่วยแผนที่ดิน Png-br-sLE ดินโพนงามที่เป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,223 ไร่ หรือร้อยละ 0.59 ของเนื้อที่ตำบล
- 28) หน่วยแผนที่ดิน Png-br-Wk-sLC หน่วยเชิงซ้อนของดินโพนงามที่เป็นดินสีน้ำตาล และชุดดินวังน้ำเขียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 624 ไร่ หรือร้อยละ 0.30 ของเนื้อที่ตำบล
- 29) หน่วยแผนที่ดิน Png-br-Wk-sLD หน่วยเชิงซ้อนของดินโพนงามที่เป็นดินสีน้ำตาล และชุดดินวังน้ำเขียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,617 ไร่ หรือร้อยละ 2.25 ของเนื้อที่ตำบล
- 30) หน่วยแผนที่ดิน Pu-sLB ชุดดินภูพาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 6,178 ไร่ หรือร้อยละ 3.01 ของเนื้อที่ตำบล
- 31) หน่วยแผนที่ดิน Pu-sLC ชุดดินภูพาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 9,113 ไร่ หรือร้อยละ 4.44 ของเนื้อที่ตำบล
- 32) หน่วยแผนที่ดิน Pu-sLD ชุดดินภูพาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,477 ไร่ หรือร้อยละ 1.69 ของเนื้อที่ตำบล
- 33) หน่วยแผนที่ดิน Pu-sLE ชุดดินภูพาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 178 ไร่ หรือร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล
- 34) หน่วยแผนที่ดิน Pu-fl-sLB ดินภูพานที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,891 ไร่ หรือร้อยละ 1.41 ของเนื้อที่ตำบล

- 3-5

50) หน่วยแผนที่ดิน Pu-mw,fl-sLB ดินภูเขาที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,780 ไร่ หรือร้อยละ 0.87 ของเนื้อที่ตำบล

51) หน่วยแผนที่ดิน Pu-mw,d-sLB ดินภูเขาที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินลึก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 696 ไร่ หรือร้อยละ 0.34 ของเนื้อที่ตำบล

52) หน่วยแผนที่ดิน Pu-mw,br-sLB ดินภูเขาที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,129 ไร่ หรือร้อยละ 0.55 ของเนื้อที่ตำบล

53) หน่วยแผนที่ดิน Pu-gm,fl-sLA/b ดินภูเขาที่มีจุดประสีเทาและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทา มีเนื้อที่ 136 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล

54) หน่วยแผนที่ดิน Pu-fl-Pu-md,fl-sLB หน่วยเชิงซ้อนของดินภูเขาที่เป็นดินร่วนละเอียด และดินภูเขาที่เป็นดินลึกปานกลางและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 11,155 ไร่ หรือร้อยละ 5.43 ของเนื้อที่ตำบล

55) หน่วยแผนที่ดิน Pu-fl-Wk-sLC หน่วยเชิงซ้อนของดินภูเขาที่เป็นดินร่วนละเอียด และชุดดินวังน้ำเขียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,890 ไร่ หรือร้อยละ 1.89 ของเนื้อที่ตำบล

56) หน่วยแผนที่ดิน Pu-md,fl-Wk-sLD หน่วยเชิงซ้อนของดินภูเขาที่เป็นดินลึกปานกลางและเป็นดินร่วนละเอียด และชุดดินวังน้ำเขียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 6,542 ไร่ หรือร้อยละ 3.19 ของเนื้อที่ตำบล

57) หน่วยแผนที่ดิน Pu-d,br-sLD-RC หน่วยเชิงซ้อนของดินภูเขาที่เป็นดินลึกและเป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ กับที่ดินหินพื้นโผล่ มีเนื้อที่ 2,840 ไร่ หรือร้อยละ 1.38 ของเนื้อที่ตำบล

58) หน่วยแผนที่ดิน Pur-br-sLD ดินภูเขาที่เป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 132 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล

59) หน่วยแผนที่ดิน Suk-sLB ชุดดินสติก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7,695 ไร่ หรือร้อยละ 3.75 ของเนื้อที่ตำบล

60) หน่วยแผนที่ดิน Suk-sLC ชุดดินสติก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 647 ไร่ หรือร้อยละ 0.32 ของเนื้อที่ตำบล

61) หน่วยแผนที่ดิน Wi-lb,fsi-siLA ดินวังไผ่ที่มีความอึดตัวเบสต่ำและเป็นดินทรายแป้งละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,234 ไร่ หรือร้อยละ 0.60 ของเนื้อที่ตำบล

62) หน่วยแผนที่ดิน Wk-sLC ชุดดินวังน้ำเขียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 444 ไร่ หรือร้อยละ 0.22 ของเนื้อที่ตำบล

63) หน่วยแผนที่ดิน Wk-sLD ชุดดินวังน้ำเขียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 504 ไร่ หรือร้อยละ 0.25 ของเนื้อที่ตำบล

64) หน่วยแผนที่ดิน Wk-sLE ชุดดินวังน้ำเขียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 151 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล

65) หน่วยแผนที่ดิน Wk-sLD-RC หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินวังน้ำเขียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ กับที่ดินหินพื้นโล่ มีเนื้อที่ 3,251 ไร่ หรือร้อยละ 1.58 ของเนื้อที่ตำบล

66) หน่วยแผนที่ดิน Wk-lsk-gsLD-RC หน่วยเชิงซ้อนของดินวังน้ำเขียวที่เป็นดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ กับที่ดินหินพื้นโล่ มีเนื้อที่ 592 ไร่ หรือร้อยละ 0.29 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 3 หน่วยแผนที่ ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 13,239 ไร่ หรือร้อยละ 6.45 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน ES ฝาชัน มีเนื้อที่ 3,096 ไร่ หรือร้อยละ 1.51 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 439 ไร่ หรือร้อยละ 0.21 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินตื้น มีเนื้อที่ 15,619 ไร่ หรือร้อยละ 7.62 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินวังน้ำเขียว (Wk) หน่วยเชิงซ้อนของดินภูพานที่เป็นดินลึกและเป็นดินสีน้ำตาลกับที่ดินหินพื้นโล่ (Pu-d,br-RC) หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินวังน้ำเขียวกับที่ดินหินพื้นโล่ (Wk-RC) และหน่วยเชิงซ้อนของดินวังน้ำเขียวที่เป็นดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบกับที่ดินหินพื้นโล่ (Wk-lsk-RC)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่าง จังหวัดพิษณุโลก ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่างท่ง จังหวัดพะเยา

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่างท่ง จังหวัดพะเยา

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
AC-mw,fl-LA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	1,085	0.53
AC-mw,col-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	3,661	1.78
Chp-slA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	5.0-7.0	<2	-	1,085	0.53
Ckr-slA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	3,944	1.92
Ckr-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	1,674	0.82
Ckr-fl-slA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	1,426	0.69
Ckr-fl-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	1,977	0.96
Ckr-gm-slA	0-2	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	731	0.36
Cpa-fsi-sicA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.0	6.0-6.5	<2	-	12,451	6.06
Ds-md,br-slC	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.0	<2	-	683	0.33
Ds-br-slB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	474	0.23
Ds-br-slC	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	216	0.11
Ds-br-slD	12-20	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	189	0.09
Ds-br-slE	20-35	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	888	0.43
Kmr-fsi-silA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	2,010	0.98
Kmr-fsi-silA*	0-2	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	6,221	3.03
Png-d,col,br-slB	2-5	100-150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	898	0.44
Png-d,br-slA	0-2	100-150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	124	0.06
Png-d,br-slB	2-5	100-150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	2,990	1.46
Png-d,br-slB*	2-5	100-150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	801	0.39

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่างท่ง จังหวัดพะเยา

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Png-vd,mw-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	2,568	1.25
Png-vd,br-clB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	1,397	0.68
Png-vd,br-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	1,623	0.79
Png-vd,br-slC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	1,490	0.73
Png-mw-slA	0-2	50-100	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	228	0.11
Png-mw-slB	2-5	50-100	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	68	0.03
Png-mw-slB*	2-5	50-100	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	263	0.13
Png-br-slB	2-5	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	9,929	4.84
Png-br-slC	5-12	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	1	-
Png-br-slC*	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	3,819	1.86
Png-br-slD	12-20	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	68	0.03
Png-br-slD*	12-20	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	9,113	4.44
Png-br-slE	20-35	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	310	0.15
Png-br-slE*	20-35	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	913	0.44
Png-br-Wk-slC	5-12	50-100/ 0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	624	0.30
Png-br-Wk-slD	12-20	50-100/ 0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	4,617	2.25
Pu-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	1,154	0.56
Pu-slB*	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	5,024	2.45
Pu-slC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	2,074	1.01
Pu-slC*	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	7,039	3.43

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่างทอง จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Pu-slD	12-20	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	3,477	1.69
Pu-slE	20-35	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	178	0.09
Pu-fl-slB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	2,891	1.41
Pu-fl-slC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	783	0.38
Pu-fl-slC*	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	7,196	3.50
Pu-fl-slD	12-20	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	1,083	0.53
Pu-md-slB	2-5	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	333	0.16
Pu-md-slB*	2-5	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	829	0.40
Pu-md-slC	5-12	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	3,821	1.86
Pu-md-slC*	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	1,759	0.86
Pu-md-slD	12-20	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	245	0.12
Pu-md-slD*	12-20	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	12,474	6.08
Pu-md-slE	20-35	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	124	0.06
Pu-md-slE*	20-35	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	3,288	1.60
Pu-md,fl-slB	2-5	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	196	0.10
Pu-md,fl-slB*	2-5	50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	225	0.11
Pu-md,br-slC	5-12	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	20	0.01
Pu-d-slB	2-5	100-150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	666	0.32
Pu-d-slC	5-12	100-150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	6,671	3.25
Pu-d-slE	20-35	100-150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	847	0.41
Pu-d,fl-slB	2-5	100-150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	212	0.10
Pu-d,fl-slC	5-12	100-150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	1,686	0.82

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่างท่ง จังหวัดพะเยา

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Pu-d,fl-slD	12-20	100-150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	415	0.20
Pu-mw-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	476	0.23
Pu-mw,fl-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	1,780	0.87
Pu-mw,d-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	696	0.34
Pu-mw,br-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	1,129	0.55
Pu-gm,fl-sIA/b	0-2	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	136	0.07
Pu-fl-Pu-md,fl-slB	2-5	>150/ 50-100	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	11,155	5.43
Pu-fl-Wk-sIC	5-12	>150/ 0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	3,890	1.89
Pu-md,fl-Wk-slD	12-20	50-100/ 25-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	6,542	3.19
Pu-d,br-slD-RC	12-20	100-150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	2,840	1.38
Pur-br-slD	12-20	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	132	0.06
Suk-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	5.5-6.0	<2	-	7,295	3.55
Suk-slB*	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	5.5-6.0	<2	-	400	0.20
Suk-slC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	5.5-6.0	<2	-	402	0.20
Suk-slC*	5-12	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	5.5-6.0	<2	-	245	0.12
Wi-lb,fsi-sIA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	1,234	0.60
Wk-slC	5-12	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	444	0.22

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่างท่ง จังหวัดพะเยา

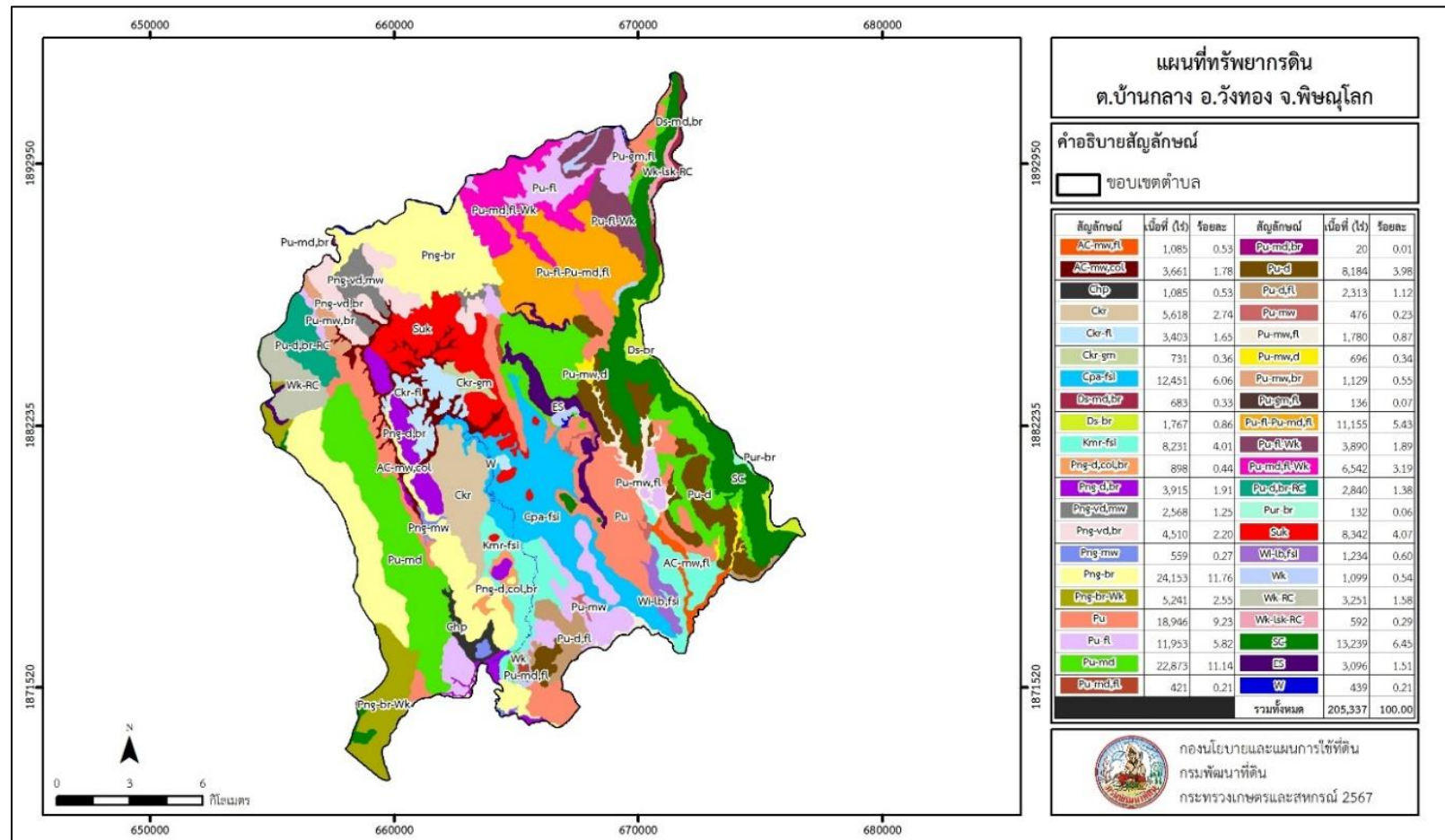
ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Wk-sLD	12-20	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	504	0.25
Wk-sLE	20-35	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	151	0.07
Wk-sLD-RC	12-20	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	3,207	1.56
Wk-sLD-RC*	12-20	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	44	0.02
Wk-lsk-gsLD-RC	12-20	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	592	0.29
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13,239	6.45
ES	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,096	1.51
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	439	0.21
รวมทั้งหมด											205,337	100.00

หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

2. เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดินตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2567 มีสาระสำคัญ สรุปได้ ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลบ้านกลาง คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินตื้นและดินลูกรัง ไม่อุ้มน้ำ
- 2) ขาดแคลนแหล่งน้ำ น้ำไม่เพียงพอ
- 3) โรคพืชและแมลงศัตรูพืชระบาด
- 4) แหล่งอาหารและโรคระบาดในสัตว์
- 5) การรวมกลุ่มแปรรูปสินค้าเกษตร

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลบ้านกลาง มีความต้องการ 5 ประการ คือ

- 1) ปรับปรุงบำรุงดิน เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) การได้เอกสารสิทธิ์ของตนเอง
- 3) ความรู้และการจัดการศัตรูพืช
- 4) พันธุ์หญ้าเลี้ยงสัตว์ ยารักษาสัตว์ วัคซีน และความรู้ในการเลี้ยงไก่ โค กระบือ อย่างถูกต้อง
- 5) ส่งเสริมการรวมกลุ่มแปรรูปสินค้าเกษตร และจัดหาตลาดรับซื้อ

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 3 ประการ คือ

- 1.1) การเพิ่มขึ้นของประชากร
- 1.2) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
- 1.3) การใช้ที่ดินที่ไม่เหมาะสมกับศักยภาพ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 3 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดินและการใช้ปุ๋ยเคมีที่เหมาะสม
- 2.2) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร
- 2.3) แผนรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

3) สถานะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 4 ประการ คือ

- 3.1) ความอุดมสมบูรณ์ของดิน

3.2) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร

3.3) ผลผลิตตกต่ำ

3.4) ภัยแล้ง/อุทกภัย

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 5 ประการ คือ

4.1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์

4.2) ผลผลิตทางการเกษตรลดลง

4.3) ต้นทุนการผลิตสูง

4.4) รายได้ของเกษตรกรลดลง

4.5) คุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

5.1) การวิเคราะห์ดิน และการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

5.2) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด

5.3) การไถกลบตอซัง

5.4) ปรับสภาพดินกรดด้วยโดโลไมท์

5.5) การผลิตและการใช้สารอินทรีย์

5.6) สระน้ำในไร่นา

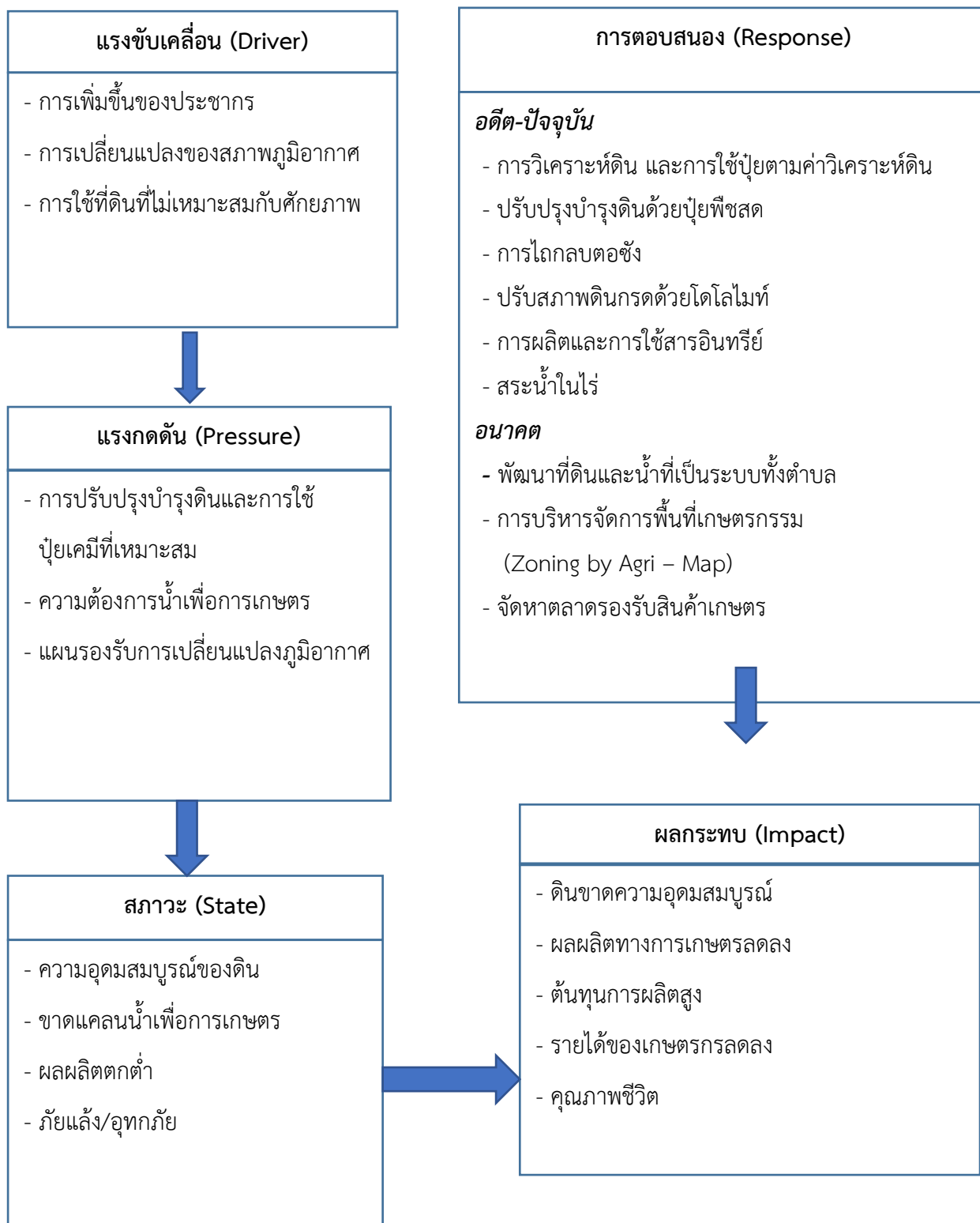
อนาคต

(5.7) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล

(5.8) การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri – Map)

(5.9) จัดหาตลาดรองรับสินค้าเกษตร

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่าง จังหวัดพิษณุโลก

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.2.1 บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม

- 1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปี ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม

4.2.2 บริเวณพื้นที่ดอน

พืชไร่นิยมปลูก ได้แก่

- 1) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรจะปลูกช่วงหลังการทำนา จะปลูกระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนมกราคม
 - 3) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลังช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์
 - 2) อ้อยโรงงาน เกษตรกรจะปลูกช่วงเดือนพฤษภาคมจนถึงกุมภาพันธ์ในช่วงมีนาคม
 - 4) ไม้ยืนต้นที่นิยมปลูก ได้แก่ ยางพารา เกษตรกรจะดูแลและเก็บน้ำยางได้ตลอดทั้งปี
 - 5) พืชผักได้ แก่ มะเขือ พริก เกษตรกรจะปลูกช่วงฤดูฝนและหลังนา ช่วงหลังการทำนา จะปลูกระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายน
 - 6) ไม้ยืนต้นและไม้ผลที่นิยมปลูก ได้แก่ มะม่วง จะออกผลให้เก็บผลผลิตช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน
- ดังรายละเอียดในรูปที่ 4-2

ชนิดพืช	เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
	ข้าวนาปี					ข้าวนาปี							
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์											ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์		
มันสำปะหลัง					มันสำปะหลัง								
	มันสำปะหลัง												
ยางพารา	ยางพารา												
อ้อยโรงงาน	อ้อยโรงงาน												
พืชผัก												พืชผัก	
มะม่วง	มะม่วง												

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลบ้านกลาง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดการระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และคำรน, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความ เหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อ รากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพด มะม่วง ปาล์มน้ำมัน พืชผัก

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่าง จังหวัดพิจิตร ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่าง จังหวัดพิษณุโลก

หน่วยที่ดิน	ข้าว	มันสำปะหลัง	ข้าวโพด	มะม่วง	ปาล์มน้ำมัน	พืชผัก
AC-mw,col-slB	S2ewo	S2o	S2o	S2s	S1	S1
AC-mw,fl-lA	S2o	S2o	S2o	S2s	S1	S1
Chp-slA	S2on	S2on	S2on	S2ns	S2n	S2n
Ckr-fl-slA	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ns	S2ns
Ckr-fl-slB	S2ewons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ns	S2ns
Ckr-gm-slA	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ns	S2ns
Ckr-slA	S2on	S2on	S2on	S2ns	S2n	S2n
Ckr-slB	S2ewon	S2on	S2on	S2ns	S2n	S2n
Cpa-fsi-siclA	S2n	N	S3o	S3o	S2on	N
Ds-br-slB	S3o	S2n	S2n	S2ns	S2n	S2n
Ds-br-slC	S3ewo	S2en	S2en	S2ns	S2n	S2en
Ds-br-slD	N	S3e	S3e	S2ewns	S2ewn	S3e
Ds-br-slE	N	N	N	S3ew	S3ew	N
Ds-md,br-slC	S3ewo	S2ern	S2ern	S3r	S3r	S2ern
Kmr-fsi-slA	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ns	S2ns
Kmr-fsi-slA*	S2on	S2on	S2on	S2ns	S2n	S2n
Png-br-slB	S3o	S2rns	S2rns	S3r	S3r	S2rns
Png-br-slC	S3ewo	S2erns	S2erns	S3r	S3r	S2erns
Png-br-slC*	S3ewo	S2ern	S2ern	S3r	S3r	S2ern
Png-br-slD	N	S3e	S3e	S3r	S3r	S3e
Png-br-slD*	N	S3e	S3e	S3r	S3r	S3e
Png-br-slE	N	N	N	S3ewr	S3ewr	N
Png-br-slE*	N	N	N	S3ewr	S3ewr	N
Png-br-Wk-slC	S3ewo	S3r	S3r	N	N	S3r
Png-br-Wk-slD	N	S3er	S3er	N	N	S3er
Png-d,br-slA	S3o	S2n	S2n	S2rns	S2rn	S2n
Png-d,br-slB	S3o	S2ns	S2ns	S2rns	S2rns	S2ns
Png-d,br-slB*	S3o	S2n	S2n	S2rns	S2rn	S2n

ตารางที่ 5-2 (ต่อ)

หน่วยที่ดิน	ข้าว	มันสำปะหลัง	ข้าวโพด	มะม่วง	ปาล์มน้ำมัน	พืชผัก
Png-d,col,br-slB	S3o	S2n	S2n	S2rns	S2rn	S2n
Png-mw-slA	S2on	S2ron	S2ron	S3r	S3r	S2rn
Png-mw-slB	S2ewons	S2rons	S2rons	S3r	S3r	S2rns
Png-mw-slB*	S2ewon	S2ron	S2ron	S3r	S3r	S2rn
Png-vd,br-clB	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Png-vd,br-slB	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Png-vd,br-slC	S3ewo	S2ens	S2ens	S2ns	S2ns	S2ens
Png-vd,mw-slB	S2ewons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ns	S2ns
Pu-d,br-slD-RC	N	S3e	S3e	S2ewrns	S2ewrns	S3e
Pu-d,fl-slB	S3o	S2n	S2n	S2rns	S2rn	S2n
Pu-d,fl-slC	S3ewo	S2en	S2en	S2rns	S2rn	S2en
Pu-d,fl-slD	N	S3e	S3e	S2ewrns	S2ewrn	S3e
Pu-d-slB	S3o	S2n	S2n	S2rns	S2rn	S2n
Pu-d-slC	S3ewo	S2en	S2en	S2rns	S2rn	S2en
Pu-d-slE	N	N	N	S3ew	S3ew	N
Pu-fl-Pu-md,fl-slB	S3o	S2rn	S2rn	S3r	S3r	S2rn
Pu-fl-slB	S3o	S2n	S2n	S2ns	S2n	S2n
Pu-fl-slC	S3ewo	S2ens	S2ens	S2ns	S2ns	S2ens
Pu-fl-slC*	S3ewo	S2en	S2en	S2ns	S2n	S2en
Pu-fl-slD	N	S3e	S3e	S2ewns	S2ewn	S3e
Pu-fl-Wk-slC	S3ewo	S3r	S3r	N	N	S3r
Pu-gm,fl-slA/b	S2on	S2on	S2on	S2ns	S2n	S2n
Pu-md,br-slC	S3ewo	S2erns	S2erns	S3r	S3r	S2erns
Pu-md,fl-slB	S3o	S2rns	S2rns	S3r	S3r	S2rns
Pu-md,fl-slB*	S3o	S2rn	S2rn	S3r	S3r	S2rn
Pu-md,fl-Wk-slD	N	S3er	S3er	N	N	S3er
Pu-md-slB	S3o	S2rns	S2rns	S3r	S3r	S2rns
Pu-md-slB*	S3o	S2rn	S2rn	S3r	S3r	S2rn

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่าง จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 5-2 (ต่อ)

หน่วยที่ดิน	ข้าว	มันสำปะหลัง	ข้าวโพด	มะม่วง	ปาล์มน้ำมัน	พืชผัก
Pu-md-slC	S3ewo	S2erns	S2erns	S3r	S3r	S2erns
Pu-md-slC*	S3ewo	S2ern	S2ern	S3r	S3r	S2ern
Pu-md-slD	N	S3e	S3e	S3r	S3r	S3e
Pu-md-slD*	N	S3e	S3e	S3r	S3r	S3e
Pu-md-slE	N	N	N	S3ewr	S3ewr	N
Pu-md-slE*	N	N	N	S3ewr	S3ewr	N
Pu-mw,br-slB	S2ewons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ns	S2ns
Pu-mw,d-slB	S2ewon	S2on	S2on	S2ns	S2n	S2n
Pu-mw,fl-slB	S2ewon	S2on	S2on	S2ns	S2n	S2n
Pu-mw-slB	S2ewon	S2on	S2on	S2ns	S2n	S2n
Pur-br-slD	N	S3e	S3e	S2ewns	S2ewn	S3e
Pu-slB	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Pu-slB*	S3o	S2n	S2n	S2ns	S2n	S2n
Pu-slC	S3ewo	S2ens	S2ens	S2ns	S2ns	S2ens
Pu-slC*	S3ewo	S2en	S2en	S2ns	S2n	S2en
Pu-slD	N	S3e	S3e	S2ewns	S2ewn	S3e
Pu-slE	N	N	N	S3ew	S3ew	N
Suk-slB	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Suk-slB*	S3o	S2n	S2n	S2ns	S2n	S2n
Suk-slC	S3ewo	S2ens	S2ens	S2ns	S2ns	S2ens
Suk-slC*	S3ewo	S2en	S2en	S2ns	S2n	S2en
Wi-lb,fsi-silA	S2on	S2on	S2on	S2sn	S2n	S2n
Wk-lsk-gsLD-RC	N	S3er	S3er	N	N	S3er
Wk-slC	S3ewo	S3r	S3r	N	N	S3r
Wk-slD	N	S3er	S3er	N	N	S3er
Wk-slD-RC	N	S3er	S3er	N	N	S3er
Wk-slD-RC*	N	S3er	S3er	N	N	S3er
Wk-slE	N	N	N	N	N	N

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- r = สภาพการหยั่งลึกของราก
- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีผลและเอื้ออำนวยและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศ ที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศเป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการ

วิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่างทอง จังหวัดพิษณุโลก สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตพื้นที่ป่าไม้ เขตพื้นที่เกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ และเขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้

เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ มีเนื้อที่ 67,328 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 32.79 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 45,686 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 22.25 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 3,465 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.69 ของเนื้อที่ตำบล มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรมซึ่งหากปล่อยไว้ตามธรรมชาติไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดั้งเดิม

3) เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 18,177 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 8.85 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก แผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม

เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 117,457 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 51.74 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 1 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 17,694 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 8.62 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 6,398 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.12 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล ได้แก่ มะม่วง มะขาม ลำไย

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 38,325 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.28 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน สัก

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 28,810 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 14.03 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพด อ้อย

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 5 ไร่ ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชผัก

(2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือเป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำการเกษตรในเขตนี้ อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 612 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.30 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 7,479 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 5.18 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล ได้แก่ มะม่วง มะขาม ลำไย

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 13,178 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 6.42 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน สัก

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 10,604 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 5.16 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพด อ้อย

(3) เขตปศุสัตว์ ประกอบด้วย 1 เขตรอง ได้แก่ เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 13 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือนที่พบ ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 6,725 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 6.54 ของเนื้อที่ตำบลประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ และเขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อ และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 6,450 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.14 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 268 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินเป็นโรงงานอุตสาหกรรม และแหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

3) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 7 ไร่ ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินนอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ สถานที่พักผ่อน และ สถานีบริการน้ำมัน

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 1,572 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.76 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 726 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.35 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 846 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.41 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำ สระเก็บน้ำ และคลองชลประทาน

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000)

มีเนื้อที่ 8,480 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.13 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ ได้แก่ ทุ่งหญ้า บ่อดิน พื้นที่ถม พื้นที่ทิ้งขยะ เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000)

มีเนื้อที่ 3,775 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.84 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่างท่ง จังหวัดพะเยา

ทั้งนี้ ในเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ สามารถพัฒนาใช้ประโยชน์ในกิจกรรมอื่นนอกภาคการเกษตร เช่น เป็นเขตอุตสาหกรรม หรือเขตชุมชนเมือง เป็นต้น และในการใช้ที่ดินทำการเกษตรต้องมีการวางแผนการผลิตและการเพาะปลูกที่ตอบสนองต่อสภาพพื้นที่และภูมิอากาศและเลือกชนิดพืชให้เหมาะสมกับที่ดิน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่างท่ง จังหวัดพะเยา

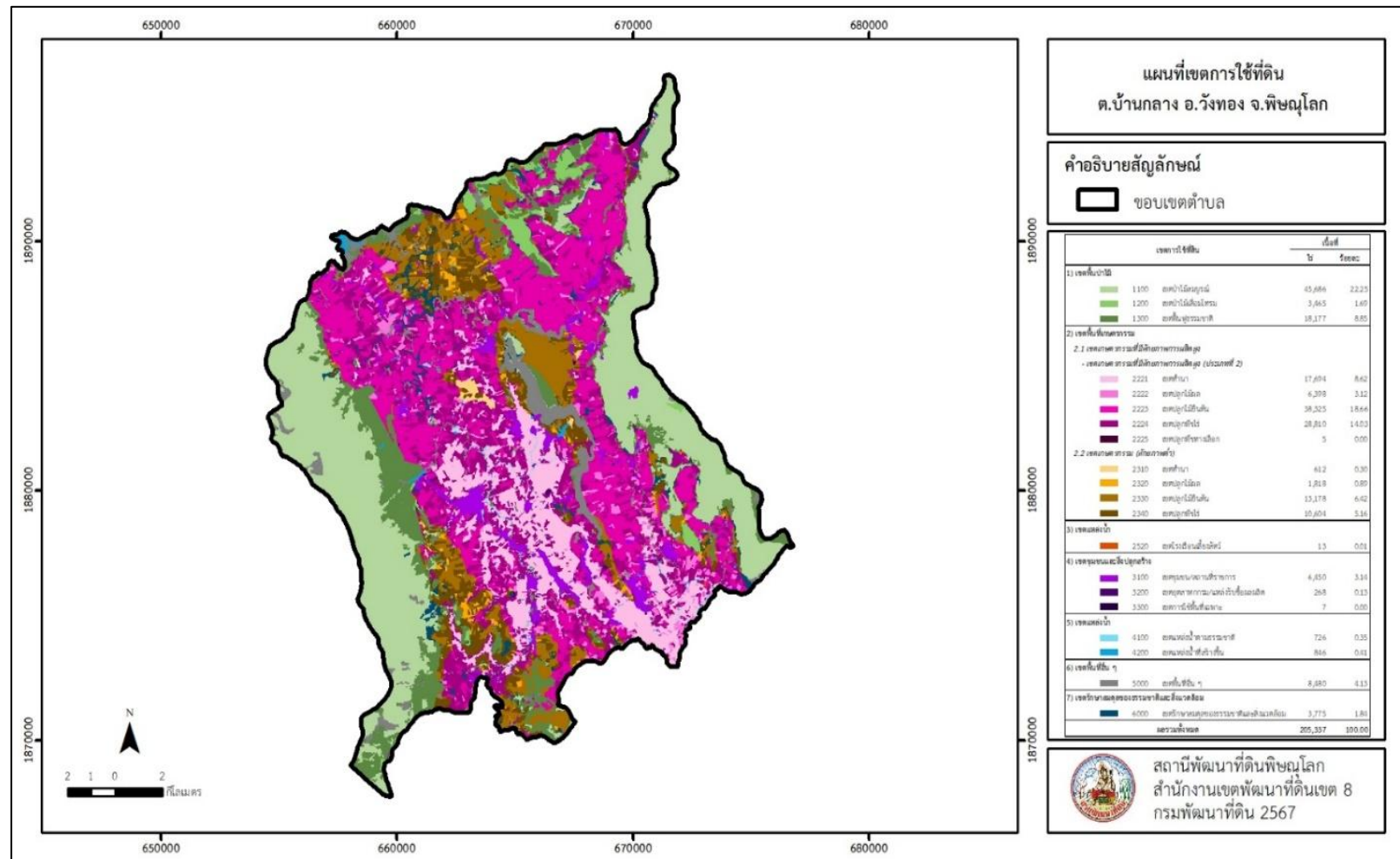
เขตการใช้ที่ดิน		เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1) เขตป่าไม้		67,328	32.79
1100	เขตป่าไม้สมบูรณ์	45,686	22.25
1200	เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	3,465	1.69
1300	เขตพื้นที่อนุรักษ์	18,177	8.85
2) เขตเกษตรกรรม		117,457	51.74
2.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง		91,232	38.96
- เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)		91,232	38.96
2221	เขตทำนา	17,694	3.15
2222	เขตปลูกไม้ผล	6,398	3.12
2223	เขตปลูกไม้ยืนต้น	38,325	18.66
2224	เขตปลูกพืชไร่	28,810	14.03
2225	เขตปลูกพืชทางเลือก	5	ns
2.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ		26,212	12.77
2310	เขตทำนา	612	0.30
2320	เขตปลูกไม้ผล	1,818	0.89
2330	เขตปลูกไม้ยืนต้น	13,178	6.42
2340	เขตปลูกพืชไร่	10,604	5.16
2.3 เขตปศุสัตว์		13	0.01
2520	เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	13	0.01
3) เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง		6,725	3.27
3100	เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	6,450	3.14

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน		เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
3200	เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	268	0.13
3300	เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	7	ns
4) เขตแหล่งน้ำ		1,572	0.76
4100	เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	726	0.35
4200	เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	846	0.41
5) เขตพื้นที่อื่นๆ		8,480	4.13
5000	เขตพื้นที่อื่น ๆ	8,480	4.13
6) เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		3,775	1.84
6000	เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3,775	1.84
ผลรวมทั้งหมด		205,337	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่าง จังหวัดพิษณุโลก

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านกลาง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568 ถึง 2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านกลางไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินบุรีรัมย์ เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินบุรีรัมย์ นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

7.2.1 เขตเกษตรกรรม

1) **ดินขาดความอุดมสมบูรณ์** มีแผนงานโครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- (6) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์
- (7) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- (8) ผลิตปุ๋ยหมัก
- (9) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (เกษตรกรทั่วไป/แปลงใหญ่)

2) **การชะล้างพังทลายของดิน** มีแผนงานโครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

- (1) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) ปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

3) พื้นที่แล้งซ้ำซาก มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

- (1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- (2) โครงการบริหารจัดการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri – Map)
- (3) ฝายชะลอน้ำ

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

การดำเนินงานของหน่วยงานอื่น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่ทางหน่วยงานอื่นได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการนั้น ๆ (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตทำนา เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

- 1) เจาะบ่อบาดาลพร้อมติดตั้งระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

- 1) ขุดลอกคลอง ขุดลอกอ่างเก็บน้ำ (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

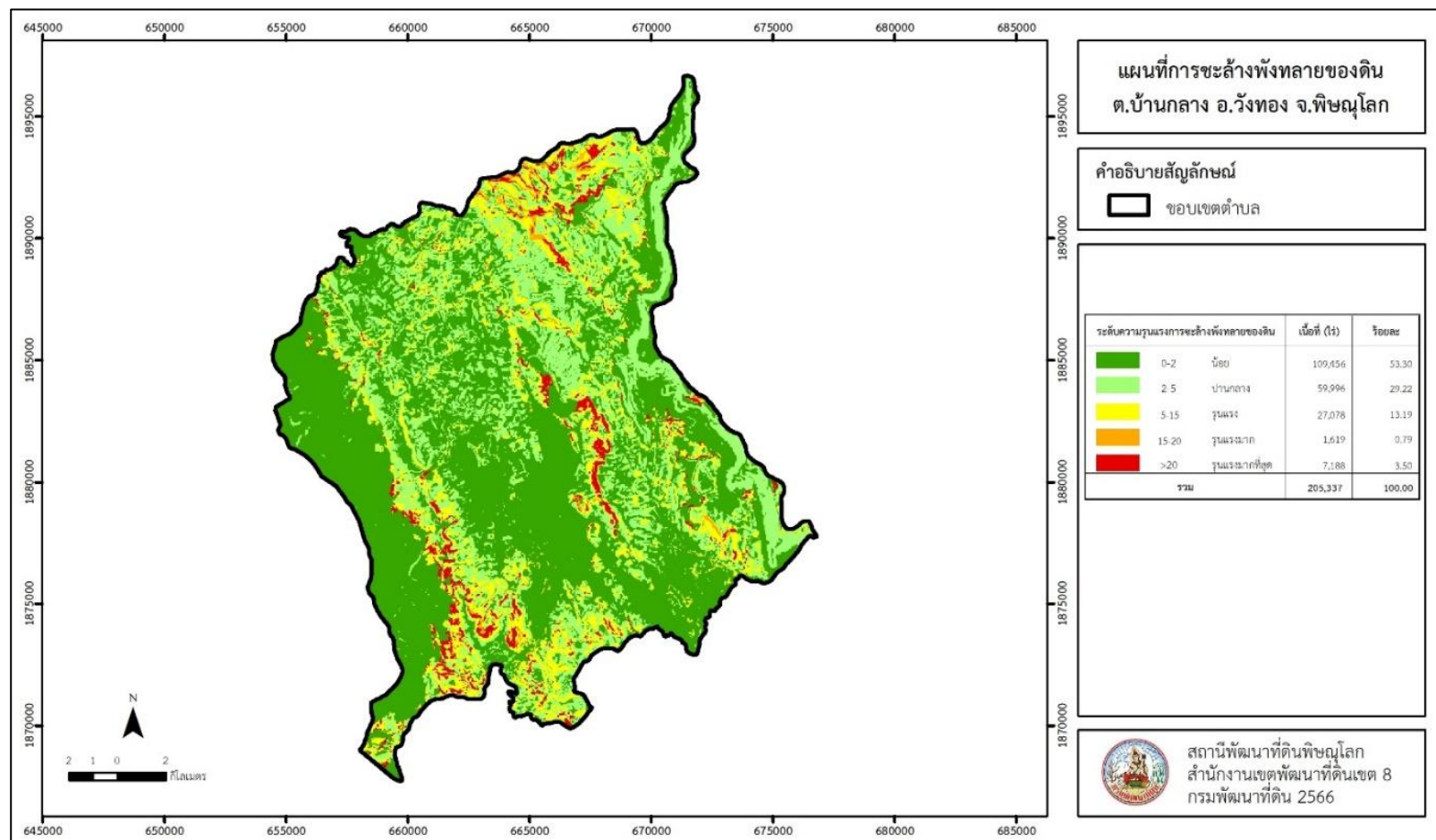
จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2567 ความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินตื้น และการขาดแคลนน้ำ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลบ้านกลาง กรมพัฒนาที่ดิน ได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลบ้านกลาง ในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม (2) ปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำ ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) การชะล้างพังทลายของดิน (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และ จากการวิเคราะห์ความลาดชันของตำบล (รูปที่ 7-1) ซึ่งมีเนื้อที่รวม 205,337 ไร่ นั้น พบว่า ระดับความลาดชันมากกว่า 20% มีจำนวน 7,188 ไร่ หรือร้อยละ 3.50 ระดับความลาดชัน 15-20% มีจำนวน 1,619 ไร่ หรือร้อยละ 0.79 ระดับความลาดชัน 5-15% มีจำนวน 27,078 ไร่ หรือร้อยละ 13.19 จากการที่สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ลาดชันดังกล่าวนี้ ผลกระทบที่ตามมา คือ เกิดการสูญเสียดินที่มีความรุนแรงถึงรุนแรงมากที่สุดรวม 35,885 ไร่ หนาดินถูกชะล้างลงมาพื้นที่ด้านล่างจึงไปทับถมลำน้ำตามธรรมชาติและอ่างเก็บน้ำ จนดินแข็งไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ได้ เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำ ปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้น เนื่องจากการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานทำให้โครงสร้างของดินได้รับผลกระทบ ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นระยะเวลานานทำให้ดินแน่นน้ำและอากาศในดินสูญเสียไป ธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุมีปริมาณลดลงเนื่องจากพินาศไปใช้และอินทรีย์วัตถุย่อยสลาย

ปัญหาการขาดแคลนน้ำ นอกจากเกิดจากการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจนตื้นเขินแล้ว ยังมีสาเหตุมาจากประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อกักน้ำในดิน คงความอุดมสมบูรณ์ เพื่อจัดหาน้ำให้แหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีการต่าง ๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

รูปที่ 7-1 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลบ้านกลาง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพ	<u>การปรับปรุงบำรุงดิน</u>	6,481,750
การผลิตสูง (ประเภทที่ 2)	1. การเก็บตัวอย่างดินและวิเคราะห์ดินทาง	120,000
เนื้อที่ 91,232 ไร่	ห้องปฏิบัติการ	3,718,750
	2. การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	300,000
	3. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	37,500
	4. การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	32,500
	5. การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	400,000
	6. การรณรงค์ไถกลบตอซัง	170,000
	7. การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์	3,000
	8. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	1,700,000
	9. การผลิตปุ๋ยหมัก	
	<u>การบริหารจัดการน้ำ</u>	1,575,000
	การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นา	1,575,000
2. เขตเกษตรกรรม	<u>การปรับปรุงบำรุงดิน</u>	3,174,000
(ศักยภาพต่ำ)	1. การเก็บตัวอย่างดินและวิเคราะห์ดินทาง	67,500
เนื้อที่ 26,212 ไร่	ห้องปฏิบัติการ	
	2. การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	1,487,500
	3. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	225,000
	4. การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	25,000
	5. การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	32,500
	6. การรณรงค์ไถกลบตอซัง	400,000
	7. การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์	85,000
	8. การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	1,500
	9. การผลิตปุ๋ยหมัก	850,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
2. เขตเกษตรกรรม (ศักยภาพต่ำ) (ต่อ)	การชะล้างพังทลายของดิน	3,800,000
	1. จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	3,200,000
	2. ปลุกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ	600,000
	การบริหารจัดการน้ำ	3,535,000
	1. การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นา	525,000
	2. ฝายชะลอน้ำ	2,010,000
	3. โครงการบริหารจัดการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri – Map)	1,000,000
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	9,655,750
	2. การบริหารจัดการน้ำ	5,110,000
	3. การชะล้างพังทลายของดิน	3,800,000
	รวมแผนงาน/โครงการ	18,565,750

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม	1) เจาะบ่อบาดาลพร้อมติดตั้งระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง)
1.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เนื้อที่ 91,232 ไร่	
1.2 เขตเกษตรกรรม (ศักยภาพต่ำ) เนื้อที่ 26,212 ไร่	
2. เขตแหล่งน้ำ	1) ขุดลอกคลอง ขุดลอกอ่างเก็บน้ำ (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง)

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่างทอง จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่างทอง จังหวัดพิษณุโลก 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
1. เขตเกษตรกรรม ที่มีศักยภาพการผลิตสูง และเขต เกษตรกรรมที่มี ศักยภาพการผลิต ต่ำ	การปรับปรุงบำรุงดิน														
	การเก็บตัวอย่างดินและ วิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ	ตัวอย่าง	250	250	250	250	250	1,250	37,500	37,500	37,500	37,500	37,500	187,500	พด.
	การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ย สด	ตัน	35	35	35	35	35	175	1,041,250	1,041,250	1,041,250	1,041,250	1,041,250	5,206,250	พด.
	การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุง ดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	7,000	7,000	7,000	7,000	7,000	35,000	105,000	105,000	105,000	105,000	105,000	525,000	พด.
	การส่งเสริมการผลิตและการใช้ สารอินทรีย์	ราย	250	250	250	250	250	1,250	12,500	12,500	12,500	12,500	12,500	62,500	พด.
	การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้ สารอินทรีย์ฯ	กลุ่ม	4	4	4	4	4	20	13,000	13,000	13,000	13,000	13,000	65,000	พด.
	การรณรงค์ไถกลบตอซัง	แปลง	8	8	8	8	8	40	160,000	160,000	160,000	160,000	160,000	800,000	พด.
	การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์	ตัน	30	30	30	30	30	150	85,000	51,000	51,000	51,000	51,000	255,000	พด.
	การส่งเสริมการปรับปรุงพื้น ที่ดินกรด	ไร่	60	60	60	60	60	300	900	900	900	900	900	4,500	พด.
	การผลิตปุ๋ยหมัก	ตัน	150	150	150	150	150	750	510,000	510,000	510,000	510,000	510,000	2,550,000	พด.
	การชะล้างพังทลายของดิน														
	จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	640,000	640,000	640,000	640,000	640,000	3,200,000	พด.
	ปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดิน และน้ำ	กล้า	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000	120,000	120,000	120,000	120,000	120,000	600,000	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลบ้านกลาง อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 7-3 เขตการใช้ที่ดิน	(ต่อ) งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
1. เขต เกษตรกรรมที่มี ศักยภาพการผลิต สูง และเขต เกษตรกรรมที่มี ศักยภาพการผลิต ต่ำ (ต่อ)	การบริหารจัดการน้ำ														
	การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นา	บ่อ	20	20	20	20	20	100	420,000	420,000	420,000	420,000	420,000	2,100,000	พต.
	ฝายชะลอน้ำ	แห่ง	3	3	3	3	3	15	402,000	402,000	402,000	402,000	402,000	2,010,000	พต.
	โครงการบริหารจัดการผลิต สินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตร เพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri – Map)	ไร่	100	100	100	100	100	500	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	1,000,000	พต.
กิจกรรมของหน่วยงานอื่น															
			1 2 5 6	2 3 5 6	2 - 6										
			14 16	14 16	10 18										
			19 22	19 23	19 23										
			25 26	19 26	25 26										
		หมู่						15 หมู่	4,490,000	2,960,000	6,810,000			14,260,000	อบต.บ้าน กลาง
2. เขตแหล่งน้ำ	กิจกรรมของหน่วยงานอื่น														
	ขุดลอกคลอง	หมู่	3 4 7	2 7 8											
			11 12	11 19	2 7 10										
			14 17	23 26											
		หมู่													
			23		19										
		หมู่						2 หมู่	1,000,000		500,000			1,500,000	อบต.บ้าน กลาง

หมายเหตุ : งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>, 1 มีนาคม 2567.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา :<https://ebmn.cdd.go.th/>, 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2566. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>, 1 มีนาคม 2567
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- เทศบาลตำบลบ้านกลาง. 2567. วิสัยทัศน์ของตำบล. แหล่งที่มา : <https://www.padangmai.go.th/vision>, 1 มิถุนายน 2567.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน (Qualitative Land Evaluations) สำหรับพืชเศรษฐกิจ. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก

156 หมู่ 2 ตำบลชัยนาม อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก

โทร. 055-009824